

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL VALSTYBINĖS KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJOS PRIIMTŲ SPRENDIMŲ, SUSIJUSIŲ SU ŠILUMOS GAMYBOS KAINA, ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 4 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS TYRIMO NUTRAUKIMO

2018 m. gegužės 17 d. Nr. 1S-64 (2018)

Vilnius

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 2018 m. gegužės 17 d. posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos priimtų sprendimų, susijusių su šilumos gamybos kaina, atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams tyrimo nutraukimo.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

(2) Konkurencijos taryba 2017 m. gruodžio 19 d. Nr. 1S-131¹ pradėjo tyrimą dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) priimtų sprendimų, susijusių su šilumos gamybos kaina, atitikties Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams.

(3) Tyrimas pradėtas esant pagrindo įtarti, kad šilumos supirkimo aukcione dalyvaujantys šilumos gamintojai (nepriklausomi šilumos gamintojai ir šilumos tiekėjai) dėl Komisijos įtvirtinto teisinio reguliavimo konkuruoja skirtinga šilumos gamybos sąnaudų struktūra: nepriklausomų šilumos gamintojų siūlomos parduoti šilumos kaina, apimanti tiek pastoviuosius, tiek kintamuosius kaštus, turi varžytis su šilumos tiekėjo kaina, apimančia tik kintamuosius kaštus.

(4) Tyrimo metu buvo nagrinėjami Komisijos nutarimai, taikomi šilumos supirkimo aukciono dalyviams ir lemiantys šilumos gamybos kainą – Šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašas (toliau – Supirkimo tvarka)², Šilumos kainų nustatymo metodika³. Taip pat vertinta Komisijos 2013 m. spalio 24 d. paskelbta⁴ konsultacija-išaiškinimas „Dėl galimybės šilumos tiekėjams sąžiningai konkuruoti savo šilumos gamybos įrenginiais“ (toliau – Išaiškinimas).

(5) Supirkimo tvarka nustato palyginamųjų šilumos gamybos sąnaudų sąvoką ir susieja ją su šilumos gamybos kainos kintamąja dedamąja⁵; atitinkamai, Šilumos kainų nustatymo metodika nurodo, kas sudaro šilumos kainos dedamąsias. Remiantis Supirkimo tvarkos 2 punktu, ji taikoma

¹ Bylos 1 tomas, 1-115 lapai.

² Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2013 m. vasario 28 d. nutarimas Nr. O3-74 „Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2010 m. spalio 4 d. nutarimo Nr. O3-202 „Dėl šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“.

³ Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2013 m. vasario 28 d. nutarimas Nr. O3-73 „Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2009 m. liepos 8 d. nutarimo Nr. O3-96 „Dėl šilumos kainų nustatymo metodikos“ pakeitimo“.

⁴ Prieiga per internetą: <http://www.regula.lt/Puslapiai/bendra/Teisine-informacija/konsultacijoje%20tes%C4%97s%20akt%C5%B3%20klausimais/del-galimybes-silumos-tiekėjams-saziningai-konkuruoti-savo-silumos-gamybos-irenginiais.aspx>

⁵ 10 punktas: „šilumos tiekėjo palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos nustatomos vadovaujantis patvirtinta Šilumos kainų nustatymo metodika, priklausomai nuo šilumos tiekėjo valdomų šilumos gamybos įrenginių galios: 10.1. jei šilumos tiekėjas valdo šilumos gamybos įrenginius, kurių galios pakanka visam vartotojų šilumos poreikiui patenkinti, šilumos tiekėjo palyginamosios gamybos sąnaudos apskaičiuojamos kaip atitinkamo mėnesio šilumos gamybos kainos kintamoji dedamoji konkrečioje sistemoje“.

visiems šilumos tiekėjams ir nepriklausomiems šilumos gamintojams. Tačiau šios tvarkos 9.3 punkte⁶ numatyta, jog tik nepriklausomas šilumos gamintojas negali taikyti kainų didesnių nei šilumos tiekėjo palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos, nustatytos pagal Supirkimo tvarkos 10 punktą. Tai reiškia, kad nepriklausomiems šilumos gamintojams yra numatytas reikalavimas taikyti kainą aukcione, ne didesnę nei šilumos tiekėjo palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos.

(6) Išaiškinime Komisija nurodė, kad „šilumos tiekėjo nurodytai kainai už šilumą, pagamintą savo valdomuose šilumos gamybos įrenginiuose, taikomas reikalavimas siūlyti ne didesnę atskirų šilumos gamybos įrenginių gaminamos šilumos kainą (kintamąją dedamąją) nei naudota skaičiuojant palyginamąsias šilumos gamybos sąnaudas pagal Supirkimo aprašo 10 punktą“. Šiame Išaiškinyje taip pat įtvirtinta, jog nepriklausomų šilumos gamintojų aukcione siūloma kaina turi būti konkurencinga lyginant ją su šilumos tiekėjo savo įrenginiuose pagaminta šilumos kaina, kuri taip pat apima tik kintamąsias sąnaudas.

(7) Tyrimo metu Konkurencijos tarybai teikdama informaciją Komisija nurodė, jog Komisija 2018 m. vasario 28 d. posėdyje priėmė nutarimą dėl Supirkimo tvarkos pakeitimo (toliau – Naujoji supirkimo tvarka)⁷ ir nutarimą dėl Šilumos kainų nustatymo metodikos⁸ pakeitimo (toliau kartu – Pakeitimai). Naujosios supirkimo tvarkos įsigaliojimas numatytas 2018 m. gruodžio 1 d.⁹; Šilumos kainų nustatymo metodikos įsigaliojimas – 2019 m. sausio 1 d.

(8) Nutarimo dėl Naujosios supirkimo tvarkos patvirtinimo 2 punktu nustatyta, kad šilumos tiekėjai, organizuodami šilumos aukcioną turi vadovautis šiuo nutarimu patvirtinta Naująja supirkimo tvarka. Visais atvejais, iš nepriklausomų šilumos gamintojų ar šilumos tiekėjo valdomų šilumos gamybos įrenginių superkama šiluma negali būti brangesnė nei pagal Supirkimo tvarkos 14 punktą apskaičiuotos šilumos tiekėjo palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos¹⁰. Komisija patvirtina, kad „Naujojoje supirkimo tvarkoje taikomas bendras reikalavimas visiems aukciono dalyviams taikyti parduodamos šilumos kainą, ne didesnę nei konkretaus mėnesio palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos“¹¹. Atskirų nuostatų, taikytinų tik nepriklausomiems šilumos gamintojams, arba tik šilumos gamintojams, Naujoje supirkimo tvarkoje nėra.

(9) Remiantis Komisijos paaiškinimais tyrimo metu¹², pagal Pakeitimus, visi konkuruojantys ūkio subjektai, dalyvaudami šilumos supirkimo aukcione privalo įvertinti visus šilumos gamybos kaštus, t. y. tiek pastoviuosius (darbo užmokesčio, įrenginių išlaikymo, remonto ir kt.), tiek kintamuosius (kuro, elektros energijos ar vandens technologinėms reikmėms).

(10) Naujosios supirkimo tvarkos 13 ir 14 punktais numatyti šilumos tiekėjo palyginamųjų sąnaudų apskaičiavimo principai:

- (a) Šaltuoju metų laikotarpiu (kalendorinių metų spalio-balandžio mėnesiais) palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos apskaičiuojamos pagal efektyvų alternatyvų šilumos gamybos įrenginį, naudojančią biokurą, įvertinant tiek šio įrenginio pastoviuosius išlaikymo, tiek kintamuosius šilumos gamybos kaštus;
- (b) Šiltuoju metų laikotarpiu (kalendorinių metų gegužės – rugsėjo mėnesiais) palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos apskaičiuojamos pagal šilumos

⁶ 9.3 punktas: „visais atvejais, nepriklausomas šilumos gamintojas negali taikyti kainų didesnių nei šilumos tiekėjo palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos, nustatytos pagal Supirkimo tvarkos 10 punktą“.

⁷ Komisijos 2018 m. vasario 28 d.-nutarimas Nr. O3E-54 „dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2010 spalio 4 d. nutarimo Nr. O3-202 „Dėl šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“;

⁸ Komisijos 2018 m. vasario 28 d. nutarimas Nr. O3E-55 „Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2009 liepos 8 d. nutarimo Nr. O3-96 „Dėl šilumos kainų nustatymo metodikos“ pakeitimo“.

⁹ Pagal naują tvarką šilumos supirkimo aukcionas bus organizuojamas 2018 m. gruodžio 20 d., superkant šilumą 2019 m. sausio mėnesiui.

¹⁰ Komisijos 2018 m. vasario 28 d. nutarimo Nr. O3E-54 „dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2010 spalio 4 d. nutarimo Nr. O3-202 „Dėl šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ 13.1 punktas.

¹¹ Bylos 2 tomas, 21 lapas.

¹² Ten pat.

tiekėjo valdomus šilumos poreikio piko pajėgumus užtikrinančių šilumos gamybos įrenginių kintamuosius kaštus.

(11) Teikdama paaiškinimus dėl nustatytos Komisijos priimtų nutarimų įsigaliojimo datos, Komisija nurodė, jog pagrindinė priežastis yra ta, jog ūkio subjektų reguliuojamų sąnaudų apskaita vykdoma finansinių metų pagrindu – šios sistemos korekcijos gali būti įgyvendinamos tik prasidėjus naujiems finansiniams metams. Taip pat reikalingi Komisijos administruojamų teisės aktų pakeitimai, kuriuos būtina atlikti iki naujai priimtų nutarimų įsigaliojimo dienos. (Šilumos sektoriaus įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimų aprašas, Naudojimosi šilumos perdavimo tinklais sąlygų sąvadas).

(12) Komisijos teigimu¹³, šilumos įmonių sąnaudų ataskaitos naudojamos reguliuojamos šilumos kainų nustatymui; numačius ankstesnę nei 2018 m. gruodžio 1 d. įsigaliojimo datą, susidarytų situacija, kai ūkio subjekto pirmos finansinės metų pusės sąnaudų apskaita būtų vykdoma vadovaujantis vienu reglamentavimu, o likusios pusės – pagal naująjį reglamentavimą. Tokia situacija lemtų, jog Komisijai teikiamos šilumos įmonių sąnaudų ataskaitos už 2018 m. būtų netikslios arba galimai neatitinkančios teisės aktų reikalavimų, dėl to vėliau (2019 m.) Komisijos atliekami lyginamųjų šilumos įmonių sąnaudų rodiklių, šilumos kainų perskaičiavimo bei naujų šilumos bazinių kainų skaičiavimai būtų klaidingi ir neatitinkantys faktinės situacijos.

(13) Įsigaliojus Komisijos priimtiems Pakeitimams dalyvavimo šilumos supirkimo aukcionuose principai bus taikomas bendrai visiems aukciono dalyviams. Todėl Komisijos paskelbtas Išaiškinimas, susiejantis nepriklausomų šilumos gamintojų aukcione taikomą kainą su šilumos tiekėjo kintamosiomis sąnaudomis, taps nebeaktuali.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

(14) Pagal Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 3 dalies 3 punktą, Konkurencijos taryba priima nutarimą tyrimą nutraukti, jeigu tyrimo metu paaiškėja arba atsiranda šio įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje nurodytos aplinkybės. Konkurencijos įstatymo 24 straipsnio 4 dalies 6 punkte nustatyta, kad Konkurencijos taryba priima nutarimą atsisakyti pradėti tyrimą, jeigu skundžiamas viešojo administravimo subjekto teisės aktas ar sprendimas buvo panaikintas, pakeistas ar nustojo galioti iki pareiškimo išnagrinėjimo Konkurencijos taryboje dienos.

(15) Komisija priėmė Pakeitimus ((7)-(10) pastraipos), susijusius su šilumos gamybos kainos nustatymu. Pakeitimai nustato, kad šilumos gamintojams teikiant pasiūlymus šilumos gamybos supirkimo aukcionuose, tiek šilumos tiekėjų, tiek nepriklausomų šilumos gamintojų siūlomai parduoti šilumos kainai taikytini bendri principai.

(16) Taigi, Pakeitimais pakeičiami Konkurencijos tarybos nagrinėti reikalavimai siūlomos parduoti šilumos kainos nustatymui, dėl kurių buvo atliekamas tyrimas. Įsigaliojus Pakeitimų nuostatomis, nebeaktuali taps ir Komisijos Išaiškinimas.

(17) Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjama Supirkimo tvarka bei Šilumos kainų nustatymo metodika yra pakeistos ir dėl Komisijos nurodytų priežasčių bus taikomos nuo nustatyto termino, darytina išvada, jog yra pagrindas nutraukti tyrimą dėl Komisijos sprendimų, susijusių su šilumos gamybos kaina atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams.

(18) Konkurencijos tarybos priimtas nutarimas dėl Komisijos priimtų sprendimų, susijusių su šilumos gamybos kaina, atitikties Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams tyrimo nutraukimo neapriboja Konkurencijos tarybos teisės klausimą svarstyti iš naujo, nurodytais terminais neįsigaliojus Komisijos priimtiems Pakeitimams.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 28 straipsnio 3 dalies 3 punktu, 24 straipsnio 4 dalies 6 punktu,

¹³ Bylos 2 tomas 23-24 lapai.

Konkurencijos taryba n u t a r i a :

Nutraukti tyrimą dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos priimtų sprendimų, susijusių su šilumos gamybos kaina, atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams.

Nutarimas per 20 dienų nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas